

Kateřina BLAŽKOVÁ – Jana LOMECKÁ – Zdeněk NEUSTUPNÝ, *Po stopách zaniklých sídel. Katalog k výstavě středověkých archeologických nemovitých památek Rakovníka*, Muzeum T. G. M. v Rakovníku, Rakovník 2008

49 s., ISBN 978-80-85081-25-1

Nevelká publikace, jež vznikla v souvislosti s výstavou v rakovnickém muzeu, se zaměřuje na prezentaci středověkých vsí, tvrzí, hrádků a případně dalších typů sídel na území rakovnického okresu, které se nedožily současnosti a v průběhu dějin, většinou ještě před začátkem novověku, zanikly. Nenalezneme zde ale všechny doklady středověkého osídlení evidované archeologií, vybrány byly jen ty, které zanechaly viditelné pozůstatky v podobě reliéfních útvarů, a které proto dodnes může zájemce navštívit, aby se potěšil z jejich „nenápadného půvabu“.

Publikace seznamuje s patnácti lokalitami, pojednanými v samostatných medailoncích. V každém z nich je uvedena charakteristika sídla, výtah písemných zmínek, popis terénních pozůstatků, případně stručná zmínka o movitých nálezích (jsou-li známy), a konečně stav jeho dochování. Nejčastěji jsou zastoupena opevněná sídla označená jako motte nebo hrádky (celkem 10 až 11), ostatní naleziště představují relikty dvou vsí, jednoho dvora a dvou řemeslných pracovišť, provozovaných zjevně mimo vazbu na tržní centra, v podobě výroby dehtu (15. století) a kovářny (13. století). Všechny lokality spadají do vrcholného středověku, tj. do období vymezeného 13. a 15. stoletím. Jako jediná lokalita raného středověku bylo zařazeno hradiště Dřevíc v impozantní poloze a s dodnes patrnými valy. V regionu se nachází ještě jedno rané středověké hradiště v Křivoklátě, prokázané nedávným archeologickým výzkumem, vedeným jedním z autorů, jeho pozůstatky však byly v minulosti zastřeny mladší výstavbou kamenného hradu, kvůli čemuž patrně nebylo do textu zahrnuto. Celkově však z textu vyplývá, že uvedené lokality byly podrobeny archeologickému odkryvu jen v malé míře.

Přes svůj vlastivědný charakter má publikace širší badatelský význam, neboť je prvním krokem v poznávání středověkého osídlovacího postupu v krajině, která, jak se zatím zdá, stála ve starším období z hlediska zemědělského využití na periferii zájmu. Archeologické a také písemné doklady umožňují sestavit již poměrně dlouhou řadu

opevněných sídel, které dosvědčují, že oblast byla rozdrobená do držby nejčastěji drobné šlechty, jež proto zřejmě byla nositelkou zdejší kolonizace.

LADISLAV VARADZIN

REGIONALIA

Emma Regina – Civitas Melnic. Sborník příspěvků z konference u příležitosti 1000. výročí úmrtí kněžny Emmy Reginy († 2. 11. 1006) a 80. jubilea narození Pavla Radoměrského (* 23. 11. 1926), usp. Jan KILIÁN – Luboš POLANSKÝ, Regionální muzeum v Mělníku, Mělník – Praha 2008

151 s., ISBN 978-80-903899-1-5

Anotovaná publikace je výstupem z konference konané roku 2006 v Mělníku a věnované kněžně Emmě. Na základě výpovědi různých pramenů se autoři zabývají buď přímo její osobností, nebo kontextuálně přibližují dobu, ve které žila. Úvodní příspěvek Jiřího Slámy připomněl různé teorie původu Emmy Reginy, sám autor se připojil k teorii francké. Tato hypotéza vychází ze svědectví denárů se jménem Lothara a rubním nápisem ENMA PEOINA a jejich propojení s ražbou na Mělníku. Autor stručně shrnul další nečetné písemné prameny vztahující se k Emmě; zaměřil se především na prostředí, ve kterém se Emma jako manželka Lothara pohybovala. Podle Slámy do Čech Emma přichází až po roce 989 – odkazuje totiž na dopis z 10. ledna 989, který vznikl ještě ve Francii. Dosavadními spory o původ české kněžny Emmy se zabývá rovněž Luboš Polanský, přičemž podobně jako Sláma považuje na základě numismatických pramenů za nejpravděpodobnější její francký původ. Po Lotharově smrti se Emma v pramenech objevuje naposledy v roce 988, kdy je zmínka o záměru setkat se s Jindřichem Bavorským. Zřejmě jeho prostřednictvím byl domluven Emmin sňatek s Boleslavem II., od něhož pak obdržela Mělník. Nejasnosti panují okolo případných společných dětí a zastřeny je také osud Emmy po roce 1002. Dušan Třeštík se zabývá doložitelností Emmy v kontextu Wolfenbüttelského rukopisu Gumpoldovy legendy a Druhého života královny Matildy. Podle autora jsou Emma Regina,